

Αθήνα, 21 Απριλίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: Η κυβέρνηση Μητσοτάκη αφήνει αδιέξοδα στη διαχείριση απορριμμάτων, καθυστερήσεις και σκάνδαλα εκατομμυρίων ευρώ στην ανακύκλωση και ανυπαρξία πολιτικών πρόληψης

Ύστερα από τέσσερα (4) σχεδόν χρόνια διακυβέρνησης της χώρας από τον κ. Μητσοτάκη, η χώρα πορεύεται χωρίς επικαιροποιημένους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς και με την ανακύκλωση βαλτωμένη σε σκάνδαλα που έχουν φτάσει ακόμη και μέχρι την Ευρ. Επιτροπή, ενώ οι πολιτικές πρόληψης δημιουργίας απορριμμάτων αποδομημένες στη συνείδηση των πολιτών.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στο σχεδιασμό και τις υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων:

- Ο Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Απορριμμάτων της κυβέρνησης Μητσοτάκη εγκρίθηκε μετά από αυγουσιάντικη διαβούλευση το 2020, χωρίς συζήτηση στη Βουλή και με κυρίαρχο το σενάριο της ενεργειακής αξιοποίησης απορριμμάτων. Πρόσχημα για την σύνταξή του ήταν η επίτευξη του στόχου 10% ταφή έως το 2030, δηλαδή 10 χρόνια νωρίτερα από την προθεσμία που αντιστοιχεί στη χώρα μας βάσει της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, και πραγματικός στόχος η καύση απορριμμάτων.
- Η τροποποίηση του Εθνικού Σχεδιασμού αναρτήθηκε σε διαβούλευση στις 07.10.2022 ξεσηκώνοντας πλείστες αντιδράσεις, καθώς στις προτάσεις είχαν συμπεριληφθεί, ενάντια και στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, η «μεταβατική» θερμική επεξεργασία ακόμα και σύμμεικτων απορριμμάτων (δηλαδή η καύση του 80% των απορριμμάτων σήμερα) αλλά και η καύση ή/και η επεξεργασία σε ιδιωτικές μονάδες κατά τη «μεταβατική» περίοδο. Ο τροποποιημένος Εθνικός Σχεδιασμός υποτίθεται ότι εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 02.02.2023, και πάλι χωρίς συζήτηση στη Βουλή παρά το σχετικό αίτημα του ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ.
- Τελικά μετά τις αντιδράσεις και του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ, οι τροποποιήσεις του Εθνικού Σχεδιασμού δημοσιεύθηκαν λίγες ώρες πριν κλείσει η Βουλή για τις εκλογές (ΦΕΚ Α' 94/19.04.2023), διατηρώντας τις αρχικές προτάσεις της δήθεν μεταβατικής καύσης ΟΛΩΝ των απορριμμάτων και της παράδοσης της διαχείρισης απορριμμάτων σε ιδιωτικά συμφέροντα.
- Τα «επικαιροποιημένα» Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων, σε εφαρμογή του ΕΣΔΑ 2020, επίσης αγνοούνται. Μάλιστα, στον τελευταίο νόμο πριν το κλείσιμο της Βουλής (Ν. 5043/2023, άρθρο 109), η κυβέρνηση των αρίστων «θυμήθηκε» ότι τα ΠΕΣΔΑ θα πρέπει να συμπεριλάβουν και επενδυτικό σχέδιο με χρονοδιάγραμμα, ανοίγοντας ακόμα ένα παράθυρο στα ΣΔΙΤ και παρατείνοντας περαιτέρω την ολοκλήρωσή τους.
- Η κυβέρνηση Μητσοτάκη ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης για το σενάριο της ενεργειακής αξιοποίησης/καύσης που προέκρινε ο ΕΣΔΑ του 2020 με παραβίαση των αρμοδιοτήτων των

ΟΤΑ, εφόσον η μελέτη, χωροθέτηση και δημοπράτηση των νέων μονάδων αποτελεί πλέον αποκλειστική αρμοδιότητα του ΥΠΕΝ. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης επίσης αγνοούνται, ενώ το σενάριο αυτό προσκρούει και στη νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα, αφού η ενεργειακή αξιοποίηση δεν χρηματοδοτείται πλέον από ευρωπαϊκούς πόρους και οι μονάδες καύσης αστικών απορριμμάτων αναμένεται να ενταχθούν στο Ευρ. Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών και να πληρώνουν φόρο άνθρακα.

- Για να “στρώσει” το σενάριο της ενεργειακής αξιοποίησης/καύσης και να δεσμεύσει τον σχεδιασμό απορριμμάτων, η κυβέρνηση Μητσοτάκη φρόντισε να μετατρέψει τις μονάδες επεξεργασίας απορριμμάτων (ΜΕΑ) σε μονάδες παραγωγής δευτερογενών καυσίμων, αλλάζοντας τις προδιαγραφές των έργων ακόμα και μετά τη δημοπράτησή τους!
- Παράλληλα, η κυβέρνηση Μητσοτάκη επεδίωξε να μετατρέψει μονάδες που είχε εντάξει στο ΕΣΠΑ 2014-2020 η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ως δημόσια έργα σε ΣΔΙΤ, ακόμα και παγώνοντας τις σχετικές χρηματοδοτήσεις, προκειμένου να υπάρξει συμφωνία των ΦοΔΣΑ για την αλλαγή αυτή (π.χ. περίπτωση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας). Χαρακτηριστικές είναι και οι δηλώσεις του ΓΓ Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ ότι οι όποιες νέες μονάδες θα κατασκευαστούν είτε από ιδιώτες είτε με ΣΔΙΤ και χωρίς χρηματοδότηση από το Δημόσιο. Το σενάριο των ΣΔΙΤ προωθήθηκε σε αντίθεση με τη στρατηγική που ίσχυε μέχρι το 2019 στην Αττική (όπου υπάρχει για 4 χρόνια πλήρες βραχυκύκλωμα του σχεδιασμού και καθυστέρηση όλων των έργων) και στη Δυτική Θεσσαλονίκη, όπου πέραν του ΣΔΙΤ η μονάδα χωροθετήθηκε παρατύπως και παρανόμως εντός της περιοχής προστασίας της Κορώνειας!

Όσον αφορά στην τιμολογιακή πολιτική των απορριμμάτων:

- Η κυβέρνηση Μητσοτάκη κατήργησε την εισφορά κυκλικής οικονομίας και εισήγαγε το αναχρονιστικό τέλος ταφής, το οποίο ουσιαστικά κινητροδοτεί την καύση. Προεκλογικά για να κάμψει τις αντιδράσεις των ΟΤΑ και των ΦοΔΣΑ χρηματοδότησε μέσω του Π/Υ του Υπουργείου Εσωτερικών το τέλος ταφής για το 2022 και θα παρακρατήσει 60 εκατομμύρια ευρώ από τους πόρους των Δήμων από το 2024 και μετά, αφού θα έχουν ολοκληρωθεί τόσο οι εθνικές όσο και οι αυτοδιοικητικές εκλογές.
- Η τιμολογιακή πολιτική απορριμμάτων μέχρι σήμερα δεν φαίνεται να έχει εφαρμοστεί πλήρως, καθώς βραχυκυκλώθηκε από την «επιτελική νεκρανάσταση» του τέλους ταφής. Μάλιστα, προσπαθώντας να απεμπλέξει το αλαλούμ που η ίδια δημιούργησε, η κυβέρνηση «μεταρρύθμισε» ξανά την τιμολογιακή πολιτική των απορριμμάτων, με το άρθρο 111 του Ν. 5043/2023, δείχνοντας την πλήρη ανεπάρκειά της στο ζήτημα αυτό.
- Μέσα σε όλο αυτό το χάος, η κυβέρνηση Μητσοτάκη αποφάσισε να κρύψει τις ευθύνες της για την ανεπάρκειά της, τα σχέδιά της για την εξυπηρέτηση συμφερόντων και την απαξίωση του ΥΠΕΝ, αναθέτοντάς την εποπτεία της διαχείρισης αστικών αποβλήτων στη «διευρυμένη» Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, προκειμένου να κατορθώσει να ελέγξει και να τροποποιήσει τους κανόνες κοστολόγησης και τιμολόγησης των υπηρεσιών των ΦοΔΣΑ και των ΟΤΑ α' βαθμού και την αποτελεσματικότητά τους, απομειώνοντας το ρόλο της Πολιτείας και χωρίς να επιλύει κανένα πρόβλημα σχεδιασμού, υποδομών και στελέχωσης των ΦοΔΣΑ και των ΟΤΑ.

Όσον αφορά στην ανακύκλωση, οι επιδόσεις της χώρας μας παραμένουν κολλημένες στο 20% περίπου ενώ η οσμή των σκανδάλων και των παράνομων χρηματοδοτήσεων έχει φτάσει πλέον μέχρι και την Ευρ. Επιτροπή:

- Η χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων καθυστερεί ανεπίτρεπτα, όταν η σχετική υποχρέωση των ΟΤΑ έχει θεσπιστεί ήδη από το 2018.

- Η χωριστή συλλογή σε τέσσερα ρεύματα (πλαστικό, γυαλί, χαρτί, μέταλλο) έχει «κολλήσει» στο σκάνδαλο της ανακύκλωσης συσκευασιών, όπου σημειώνεται πρωτοφανής σπατάλη πόρων και διπλές ή ακόμα και τριπλές χρηματοδοτήσεις εξοπλισμού για τη διαλογή στην πηγή, ο οποίος θα έπρεπε να χρηματοδοτείται από τα ΣΣΕΔ συσκευασιών. Συγκεκριμένα:
 - ο Το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ), το οποίο εγκρίθηκε από το ΔΣ του ΕΟΑΝ στις 13-05-2020 τελικά δεν εφαρμόζεται, με αποτέλεσμα η απόδοση εξοπλισμού ανακύκλωσης και διαλογής στην πηγή προς τους Δήμους πρακτικά να έχει παγώσει, εν μέρει και λόγω απώλειας πόρων (βλ. παρακάτω). Ήδη διατυπώνονται πολλές καταγγελίες από ΟΤΑ για μείωση του εξοπλισμού ανακύκλωσης και υποχώρηση των παροχών του ΣΕΔ της ΕΕΑΑ προς αυτούς.
 - ο Το Επιχειρησιακό Σχέδιο του έτερου ΣΣΕΔ Συσκευασιών, «Ανταποδοτική Ανακύκλωση ΑΕ», εγκρίθηκε από το ΔΣ του ΕΟΑΝ το Φεβρουάριο του 2021 με πολιτική απόφαση, παρά την αρνητική εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΕΟΑΝ, η οποία τεκμηριωμένα επεσήμανε ότι διαχρονικά το συγκεκριμένο ΣΣΕΔ δεν επιτυγχάνει στόχους ανακύκλωσης, έχει πολύ μικρή συμβολή στους εθνικούς στόχους, παρέχει μη επαληθευμένα στοιχεία και έχει υψηλά ποσοστά δανεισμού.
 - ο Με προσκλήσεις και εντάξεις τόσο στο ΕΣΠΑ 2014-2020 όσο και στην πρόσκληση ΑΤ04 του Προγράμματος Αντώνης Τρίτσης, αλλά και μέσω διαγωνισμού του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Αττικής (ΕΔΣΝΑ), έχει χρηματοδοτηθεί με πόρους της τάξης των 150 εκατ. ευρώ η εγκατάσταση 400 Πολυκέντρων Ανακύκλωσης, αξίας 370.000 ευρώ έκαστο, σε διάφορους Δήμους της χώρας με φωτογραφικές προκηρύξεις για την προμήθεια συγκεκριμένου εξοπλισμού, ο οποίος πρακτικά χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για την συλλογή αποβλήτων συσκευασίας. Πρόκειται για τον ίδιο εξοπλισμό που χρησιμοποιεί το ΣΣΕΔ Ανταποδοτική Ανακύκλωση, το οποίο και θα έπρεπε να παρέχει τον εξοπλισμό στους Δήμους χωρίς ευρωπαϊκή ή εθνική χρηματοδότηση, καθώς εισπράττει εισφορές από τους παραγωγούς (και επομένως από τους καταναλωτές) ακριβώς για το σκοπό αυτό.
 - ο Νομοθετικά, η κυβέρνηση Μητσοτάκη, με το Ν. 4819/2021 επέτρεψε τη διαχρονική συνέχιση της λειτουργίας Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης που δεν επιτυγχάνουν στόχους, «κλείνοντας το μάτι» στη διαιώνιση της παρούσας κατάστασης και της απώλειας πόρων για τη διαλογή στην πηγή. Παράλληλα, μέσω της έγκρισης διαφορετικού συστήματος τιμολόγησης για τα δύο ΣΣΕΔ, ΕΟΑΝ και ΥΠΕΝ ευνοούν τη μεταφορά πόρων από το ένα ΣΣΕΔ στο άλλο.

Πέρα από τα σοβαρά προβλήματα διαφάνειας, διασπάθισης ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων και παραβίασης των κανόνων ανταγωνισμού, συνολικά το αποτέλεσμα είναι οι Δήμοι να παραμένουν χωρίς επαρκή εξοπλισμό, η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης να αποχωρεί από αρκετούς Δήμους της χώρας, και τελικά η ανακύκλωση να παραμένει βαλτωμένη σε ποσοστά 20% και ακόμα χαμηλότερα.

- Ο ΕΟΑΝ, απόλυτα υποστελεχωμένος πλέον, αδυνατεί να εκπληρώσει βασικές του υποχρεώσεις που αφορούν την αντικειμενική αξιολόγηση των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης, όπως συνέβη, μεταξύ άλλων, και στην περίπτωση ΣΣΕΔ στον τομέα των ηλεκτρικών και συσσωρευτών οχημάτων. Ανάλογα καθυστερούν και οι διαδικασίες για νέα ΣΕΔ που προβλέπονται στο πλαίσιο ευρωπαϊκών οδηγιών τόσο για τα Πλαστικά μιας Χρήσης όσο και για νέα ρεύματα αποβλήτων. Χαρακτηριστικό είναι ότι μέχρι σήμερα δεν έχει εγκριθεί κάποια μέθοδος ελέγχου των ΣΣΕΔ συσκευασίας που να επαληθεύει τις ποσότητες που δηλώνονται και να διασφαλίζει ότι αποφεύγεται η διπλή καταμέτρηση ποσοτήτων ενώ έχει

παγώσει για 4 χρόνια η μελέτη καταγραφής των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραγόμενων στερεών αποβλήτων στη χώρα μας.

Όσον αφορά στις πολιτικές πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης, η κυβέρνηση Μητσοτάκη έχει να επιδείξει μόνο επικοινωνιακά πυροτεχνήματα:

- Η πολυδιαφημισμένη μεταρρύθμιση των Πλαστικών Μιας Χρήσης του Ν. 4736/2020 δεν εφαρμόζεται. Απαγορευμένα ΠΜΧ εξακολουθούν να κυκλοφορούν στην αγορά. Η «εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος» σε κυπελλάκια και περιέκτες εφαρμόζεται περιστασιακά και το ίδιο ισχύει για την υποχρέωση διάθεσης και εξυπηρέτησης πολιτών με επαναχρησιμοποιούμενες συσκευασίες (με ταυτόχρονη απαλλαγή από την εισφορά). Έτσι, μια μεγάλη μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στην αλλαγή των παραγωγικών και καταναλωτικών προτύπων έχει μετατραπεί σε φορολογικό μέτρο, μέσω της μονομερούς (όπου αυτό γίνεται) είσπραξης της περιβαλλοντικής εισφοράς και έχει απαξιωθεί. Το ίδιο έχει συμβεί εξάλλου και με το τέλος για την πλαστική σακούλα, όπου τα έσοδα από το τέλος, ύψους άνω των 15 εκατομμυρίων ευρώ, δεν έχουν επιστραφεί στους πολίτες, αλλά αντίθετα έχουν χρησιμοποιηθεί με αδιαφάνεια για τη χρηματοδότηση διαφημιστικών εκστρατειών του ΕΟΑΝ και πιθανά της κυβέρνησης.
- Αντίστοιχα, τα διάφορα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης που προβλέπονται στην σχετική Ευρ. Οδηγία και στο Ν. 4736/2020 δεν έχουν προχωρήσει και παίρνουν διαρκώς παρατάσεις, όπως τα Συστήματα Εγγυοδοσίας Φιαλών που μεταρρυθμίστηκαν επίσης με το Ν. 4819/2021.

Ελάχιστα έχουν προχωρήσει και άλλες κρίσιμες μεταρρυθμίσεις στον τομέα της πρόληψης και της επαναχρησιμοποίησης, όπως π.χ. τα Κέντρα Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών.

Κατόπιν των παραπάνω,

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

1. Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η εκπόνηση των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων; Γιατί δεν κατάφερε η κυβέρνηση να προωθήσει την έγκρισή τους ύστερα από σχεδόν 4 χρόνια θητείας;
2. Πόσες και ποιες μονάδες επεξεργασίας απορριμμάτων έχουν δημοπρατηθεί με προδιαγραφές παραγωγής δευτερογενών καυσίμων;
3. Τι προβλέπει το σενάριο «ενεργειακής αξιοποίησης που επεξεργάζεται εν κρυπτώ το ΥΠΕΝ και ποια τα οικονομικά του χαρακτηριστικά, ιδίως μετά τις πρόσφατες αλλαγές της ευρωπαϊκής νομοθεσίας; Ποια θα είναι τελικά η οικονομική επιβάρυνση των πολιτών από το σενάριο καύσης που προώθησε η κυβέρνηση Μητσοτάκη;
4. Γιατί η κυβέρνηση αποφάσισε να αναστείλει έμμεσα το τέλος ταφής όταν επέμενε από τον Ιούνιο του 2021 ότι η νεκρανάστασή του ήταν η σωστή επιλογή;
5. Παρακολούθησε και αξιολόγησε ποτέ η κυβέρνηση την τιμολογιακή πολιτική απορριμμάτων των ΦοΔΣΑ ή λόγω επιτελικής ανεπάρκειας αποφάσισε να το αναθέσει στη «διευρυμένη» και υποστελεχωμένη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας;
6. Πώς αποσαφηνίζει το σαθρό θεσμικό πλαίσιο του Ν. 5037/2023 που θέσπισε η κυβέρνηση Μητσοτάκη τις διεπιφάνειες μεταξύ των διαφορετικών φορέων που ασκούν εποπτεία στη διαχείριση απορριμμάτων και στην ανακύκλωση (π.χ. ΡΑΑΕΥ, ΕΟΑΝ, ΥΠΕΣ, ΥΠΕΝ);
7. Ποια τα πραγματικά ποσοστά ανακύκλωσης στη χώρα συνολικά και ανά ρεύμα αποβλήτων, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία;

8. Έγινε μελέτη καταγραφής και αξιολόγησης των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραγόμενων στερεών αποβλήτων στη χώρα μας και αν όχι γιατί δεν προχώρησε εδώ και 4 χρόνια;
9. Πώς δικαιολογεί η κυβέρνηση Μητσοτάκη την ένταξη σε ευρωπαϊκές αλλά και άλλες χρηματοδοτήσεις (ΕΣΠΑ, Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης) εξοπλισμού ανακύκλωσης ο οποίος χρησιμοποιείται από συγκεκριμένο ΣΣΕΔ συσκευασιών και ο οποίος θα έπρεπε να καλύπτεται από το ίδιο το ΣΣΕΔ; Έχει πραγματοποιήσει έλεγχο και πώς για το εάν τηρούνται οι προδιαγραφές των προσκλήσεων και των αποφάσεων ένταξης στο ΕΣΠΑ 2014-2020 ότι δεν παραλαμβάνονται συσκευασίες από τον χρηματοδοτούμενο εξοπλισμό;
10. Υπάρχει σχεδιασμός από πλευράς ΥΠΕΝ για τη στελέχωση και αξιολόγηση της λειτουργίας του ΕΟΑΝ, ο οποίος πλέον είναι στα πρόθυρα διάλυσης; Ή η κυβέρνηση Μητσοτάκη πρόκειται να μεταθέσει και πάλι τις ευθύνες της για τη διάλυση της ανακύκλωσης, μεταφέροντας τις αρμοδιότητες και το ελάχιστο προσωπικό του ΕΟΑΝ στη «διευρυμένη» ΡΑΕ (πλέον ΡΑΑΕΥ);
11. Πώς αξιολογεί το ΥΠΕΝ την εφαρμογή του Ν. 4736/2020 γενικά και ειδικότερα σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική εισφορά και τα κίνητρα επαναχρησιμοποίησης σε περιέκτες και κυπελλάκια; Γίνονται τελικά έλεγχοι στην αγορά; Ποια τα αποτελέσματα του μέτρου;
12. Πώς αξιολογεί το ΥΠΕΝ τις επιδόσεις της χώρας όσον αφορά την πρόληψη δημιουργίας απορριμμάτων; Σε ποιο βαθμό έχουν υλοποιηθεί οι δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης που η κυβέρνηση ενέκρινε καθυστερημένα, τον Απρίλιο του 2022, σχεδόν δύο χρόνια μετά την έγκριση του ΕΣΔΑ 2020;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Φάμελλος Σωκράτης

Αβραμάκης Ελευθέριος

Αλεξιάδης Τρύφωνας

Αυλωνίτης Αλέξανδρος - Χρήστος

Βέττα Καλλιόπη

Γιαννούλης Χρήστος

Γκιόλας Γιάννης

Ζουράρις Κωνσταντίνος

Ηγουμενίδης Νίκος

Θραψανιώτης Εμμανουήλ

Κασιμάτη Ειρήνη (Νίνα)

Λάμπας Σπυρίδων

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χαράλαμπος (Χάρης)

Μάρκου Κωνσταντίνος

Μπακαδήμα Φωτεινή
Μπαλάφας Γιάννης
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Νοτοπούλου Κατερίνα
Παπαηλιού Γιώργος
Σκουρλέτης Παναγιώτης (Πάνος)
Συρμαλένιος Νίκος
Τόλκας Άγγελος
Φίλης Νίκος
Χαρίτσης Αλέξανδρος (Αλέξης)
Χρηστίδου Ραλλία
Ψυχογιός Γεώργιος